

Landsbygds-och
infrastrukturdepartement
103 33 Stockholm

SOU Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente (SOU 2024:73)

LI2024/02222

1 Sammanfattning

Skatteverket tillstyrker att förslagen genomförs.

Skatteverket lämnar dock vissa synpunkter på förslagen. Synpunkterna avser vilken myndighet som ska få i uppgift att meddela dödsbodelägarna om ett förvärv inte går igenom.

- Det är lämpligt att den myndighet som beslutar om förvärvstillstånd också ansvarar för att meddela dödsbodelägarna vid avslag.
- Skatteverket har svårt att svara på frågor avseende en annan myndighets beslut.
- En skyldighet att meddela dödsbodelägarna vid nekat förvärv blir en ny arbetsuppgift för Skatteverket i en del av boutredningsprocessen som tidsmässigt infaller långt efter att nu gällande uppdrag är slutfört.
- Dödsbodelägarna får svårare att veta vem de ska vända sig till vid frågor kring ett förvärvstillstånd om en annan än beslutande myndighet ansvarar för att meddela om ett avslag.
- Det finns en risk för missförstånd om vilken myndighet som ett överklagande ska lämnas in till och hur det ska lämnas när inte beslutande myndighet meddelar beslutet.

2 Skatteverkets synpunkter

Skatteverket har inga generella invändningar mot att förslagen införs. Skatteverket lämnar dock synpunkter på den del av förslaget som handlar om att eventuellt ålägga Skatteverket att underrätta samtliga dödsbodelägare vid ett nekat förvärvstillstånd.

2.1 Lämplig myndighet att underrätta dödsbodelägare om nekat förvärvstillstånd (avsnitt 12.3 och 13.2)

Skatteverket anser att det inte är lämpligt att en underrättelseskyldighet vid nekat förvärvstillstånd åläggs Skatteverket. Det mest lämpliga vore att den myndighet som ansvarar för prövningen av ansökan och som beslutar att neka tillståndet även ansvarar för

att underrätta samtliga dödsbodelägare om beslutet, (jfr 5 § jordförvärvsförordningen [2005:522]).

Om Skatteverket ska underrätta dödsbodelägarna, normalt privatpersoner, om ett beslut som en annan myndighet har fattat kan det leda till oklarheter och osäkerhet för mottagarna. Om dödsbodelägarna sedan kontaktar Skatteverket med frågor finns risk att Skatteverket inte kan svara på frågorna, något som kan leda till ett minskat förtroende.

Boutredningen av ett dödsbo är en process som består av flera steg. Bouppteckningens förrättande och registrering sker tidigt i processen. Skatteverket ansvarar för att registrera bouppteckningar (20 kap. 9 § ärvdabalken samt 4 § förordningen [2017:154] med instruktion för Skatteverket). I samband med beslutet underrättar Skatteverket länsstyrelsen om förekomsten av fast egendom som är taxerad som lantbruksenhet (5 § förordningen [2001:423] om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken).

En ansökan om förvärvstillstånd sker normalt i slutet av boutredningsprocessen, oftast i samband med att arvskiftet ska verkställas. En underrättelseskyldighet vid nekat förvärvstillstånd innebär en ny arbetsuppgift för Skatteverket i en annan del av boutredningsprocessen, lång tid efter det att Skatteverkets uppdrag att registrera bouppteckningen är slutfört. Skatteverket menar att det saknas ett logiskt samband mellan befintligt uppdrag och det nu föreslagna underrättelseuppdraget.

Länsstyrelsen får en kopia av den registrerade bouppteckningen i samband med att Skatteverket underrättar länsstyrelsen om förekomsten av en lantbruksenhet. En kopia av bouppteckningen kan även enkelt begäras ut av både privatpersoner och myndigheter via Skatteverkets E-tjänst.

Skatteverket kan inte se att det föreligger några andra fördelar med att ålägga Skatteverket en underrättelseskyldighet. Ett nekat förvärvstillstånd kan jämföras med situationen att ett testamente inte går att verkställa helt eller delvis. Egendomen återgår i en sådan situation normalt till dödsboet och fördelas mellan de legala arvingarna (eller till annan genom tolkning som får antas stämma överens med testators vilja, 11 kap. 1 § ärvdabalken [1958:637]). En sådan företeelse föranleder normalt inte någon skyldighet för dödsboet i förhållande till Skatteverket, exempelvis genom att dödsboet åläggs att inkomma med en tilläggsbouppteckning. På samma sätt innebär inte heller ett nekat förvärvstillstånd normalt att det uppkommer någon sådan skyldighet.

2.2 Skyldighet att meddela beslut och dödsbodelägarnas rätt att överklaga Underrubriker

Beslut om förvärvstillstånd meddelas av länsstyrelsen och i vissa fall av Jordbruksverket. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. I övrigt gäller förvaltningslagen (2017:900), förkortad FL, vid överklagande av beslut om förvärvstillstånd.

Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått hen emot, när beslutet kan antas påverka hens situation på ett inte obetydligt sätt (se 41 § och 42 § FL). Överklagandet ska ges in till beslutsmyndigheten (43 § FL). Beslutsmyndigheten ska avvisa överklagandet som kommit in för sent om inte förseningen berott på en felaktig underrättelse om hur man överklagar eller om överklagandet inom rätt tid kommit in till överinstansen (45 § FL).

Den myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende har en skyldighet att underrätta parten om beslutet och informera om hur beslutet får överklagas (33 § FL).

Underrättelseskyldigheten gäller även mot den som inte är part om hen begär att få ta del av ett beslut som hen får överklaga (se 34 § FL).

Beslutsmyndigheten har tillgång till hela ärendet och kan svara på eventuella frågor. Det är också beslutsmyndigheten som ska pröva om ett överklagande har kommit in i rätt tid. Skatteverket är varken beslutsmyndighet eller överinstansen som ska pröva ett överklagande. Det finns risk för missförstånd om Skatteverket meddelar besluten.

Detta remissvar har beslutats av rättschefen Michael Erliksson och föredragits av experten Anders Bladh. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: enhetschefen Lena Hiort af Ornäs Leijon och sektionschef Mats Nilsson.

Michael Erliksson